

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatvs De Conscientia, De Peccatis, De Legibvs, De Fide, Spe,
Et Charitate

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

6 Quæ causæ ab obligatione correctionis excusent?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](#)

prodest tamen , vt stimulis agitetur , & præcipue ne querelas formet negat sibi absolutionis , quare non tam ex præcepto correctionis , quam ex obligatione confessarij succurrentus est penitentia .

2 Aduerendum tamen est non requiri necessariò fructum ex correctione statim sperari ; sufficit , si decursu temporis speretur , ita Suar. de charit. disp. 8. scđt. 3. num. 4. & relato Sylvestri. Adrian. Nauar. & D. Thom. docet Ioann. Sanch. disp. 6. select. num. 9. §. aduertendum. Thom. Sanch. lib. 3. de matrim. disp. 13. num. 3. alios plures referens. Quare si persona talis est , qua cum possit in correctione progredi , & sperares per tertiam correctionem fore emendandum , debes primam & secundam apponere , quia iam erant illæ correctiones necessariae . At hoc nimis metaphysicum est . Quis enim sibi persuadere potest illam tertiam correctionem non habitum effectum , nisi precedentibus duabus primis , aut unde probabilitate cognosci potest non repulsurum peccatorum illam tertiam correctionem , sicut & duas primas ? Si igitur ex alio capite præsumitur peccatorum tempore illius tertiae correctionis fore dispositum , & correctionem obtemperaturum , omittatur correcçio vñque ad illud tempus , siquidem antecedentes correctiones nullius sunt effectus : & ita sentit Egidius de Coninch , disputatione vigesima octava , de correctione dub. 6. numer. 104.

3 Difficultas autem est , quæ spes requiratur , an debet esse certa , vel sufficiat probabilis , aut dubia ? Et certam debet esse tradit Caietan. in sum. verbo correttio . Recepit tamen omnium sententia est non requiri omnino certam , alias nunquam correctione apponere , cum haec certitudo esse non posse , siquidem est de re ab alterius voluntate dependens . Quare sufficit probabile esse correctionem profuturam , & non obfuturam , ut obligari corrigere tradit D. Thom. 2. quest. 3. art. 2. ad 3. Bannes hic art. 1. dub. 10. Torres. disp. 86. dub. 3. §. sed difficultas est . Valen. disp. 3. q. 10. p. 2. pag. 665. §. altero modo . Adrian. Sotus , & ali. quos refert , & leguntur Suar. disp. 8. scđt. 3. num. 3. & probatur ex D. Augusti 1. de ciuit. Dei. cap. 9. vbi damnat eos , qui metuunt leuite proximum corripere , cum fortasse possent corripiendi contigere : & paulo inferius monerit abstinentiam non esse à correctione , quia inquit , Semper incertum est , an voluntatem sit peccator in melius mutatur . Confirmitaque potest exemplo Medicis , qui argo tenet corporalem medicinam præbere , quam credit profuturam , & cognoscit non obfuturam . Ergo etiam Medicus spiritualis neebit medicinam probabilitate salutiferam peccatorum offerre , cùm sciat nullum ex illa damnum esse accepturum .

Quod si probabiliter tibi persuadet nihil effectum per correctionem , non tenuis illam apponere : ita explesse docet Valen. 2. 2. quest. 10. disp. 3. p. 2. tercia circumstantia . pag. 657. cum Richard. 4. disp. 19. art. 2. q. 1. & Dur. ibidem . qu. 3. art. 3. & aliis communiter , quia tunc cessat finis intrinsecus correctionis , scilicet in prudenti estimatione , neque enim ad actionem iuritatem obligatio esse potest .

4 Item quando dubius es , an correctio nocitura , vel profutura sit , fere omnes conueniunt omittendam esse : & in hoc sensu dixit Caietan. debet esse certam spem fructus , id est , sine dubitatione documentista alii relatis docent Suar. de charit. disp. 8. scđt. 3. num. 3. Bonac. suprà num. 6. Lorca 2. 2. q. 15. art. 6. disp. 44. n. 9. Valen. ibi disp. 3. q. 10. p. 2. pag. 664. §. sed si atenue legamus Bannes. 2. 2. q. 15. art. 2. ad finem . Villalobos. tanquam probabile . 2. sum. rati. 4. difficult. 3. n. 4. Coninch. disp. 8. dub. 6. numer. 92. Rario quia in dubio documentum , vel fructus non est , unde correctionis obligatio oriatur , quod ad fructum , vt ad finem tendit , quæ doctrina , vt bene aduerterit Valen. suprà . vera est : etiam si minus dubites de correctionis emolumento : sufficit enim si de documento dubites , vel obligatio cesseret . Documentum vero non aliquam tristitia , in extremo , vel iram cum aliqua leui culpa , quia haec non reputantur vt documenta , comparatione fructus ex correctione sperari , vt bene aduerterit Suares disputatione octava , de charitate , sectione tercia , numero 5. Sed documentum , quod debet timeri , est graue damnum in corredo , scilicet nouum peccatum graue , vel noua obstatio in peccato , de quo sit correctio .

5 Aduerit tamen Valen. suprà p. 2. pag. 665. §. altero modo . cum Adrian. & Caietano , Dubius de profectu correctionis , certus tamen non obfuturam tenet corrigere , sicut Medicus tenet medicinam agroti adhibere , de qua certus est non obfuturam , sperat tamen sub dubio profuturam .

6 Sed quid dicendum in casu , quo peccator sit in extremis , & sequitur dubitas de fructu correctionis , ac de illius documento ?

Pro certo tenendum est adhibendam esse correctionem Ita Lorca. Suar. Bonac. Bannes. Valen. Villalobos. Coninch. suprà quia documentum non adhibita correctione est certum , grauissimum . & irreparabile , vixit damnatio aeterna . Documentum vero ex correctione timendum non est ita graue , quod abunde non compensetur spe , eti dubia illud documentum aeternum reparandi . Ergo teneri corrigere , ut repares non solum praelens peccatum , sed aeternam damnacionem : sicut Medicus agoranti , etiam de salute desperato potest , & debet dubiam medicinam applicare , quia non documentum quod per illam medicinam applicationem timentur ad-

dendum , nullius est considerationis , & fructus esse potest maximum . Item ex duobus malis minus est eligendum . Sed minus malum est , quod ipse aliquod peccatum committat , quam quod in aeternum damnetur . Ergo primo curandum est aeternam damnationem vitare .

P V N C T Y M VI.

Quæ causæ ab obligatione correctionis existent .

- 1 Extra casum extreme necessitatis excusaria à correctione ob graue detrimentum honoris , vita & fortunæ .
- 2 Plurimi à mortali excusantur non adhibentes correctionem .
- 3 At in casu extreme necessitatis plures censem cum periculo vita obligari correctionem .
- 4 Expendunt aliqui casus , in quibus obligatio corripienda cum periculo vite affectur ab aliquibus Doctribus .
- 5 Si proximus ab alio , vel à se corrindas est , non obligari corrigere .
- 6 Si spes proximum alio tempore fructuosius esse corripiendum , excusaria à correctione statim facienda .
- 7 Quod est verum , tamen si proximus intermedio tempore peccatum aliquod committat .

1 Extra casum extremum , qualis est si proximus moritur . Est in peccato mortali , non existente correctione , sed omnes Doctores conuenient exculpar te eis à correctione ob graue dampnum vite , honoris vel fortunæ , quia praepcea non ita grauiter obligant , lex enim Christi suavis est : ita relat. Arag. Valen. Reginaldo , Bannes , Maldero , Nauart , docet Bonac. de charit. disp. 3. q. 4. p. 7. num. 11. Nauart. de restit. lib. 2. cap. 4. dub. 12. m. 107. 2. edit. Coninch. disp. 28 dub. 6. num. 124 .

2 Ex supradicto principi plurimi non corrigentes proximum excusantur scilicet à mortali : pudor illos , & verecundia occupat ne corrigant : vincere autem pudorem , & verecundiam non facile possunt , quia ratione in materia derelictionis excusamus à peccato mortali audientes detractorem , & p. verecundia illum non corripientes : & hac de causa dixit Eman. Sua verbo correttio . n. 2. ouititere correctionem frequenter veniale peccatum est . Et in propriis terminis ob pudorem , & verecundiam excusari à correctione docet Valen. disp. 3. q. 10. p. 2. pag. 665. §. quare certum est . cum D. Thom. art. 2. ad 3. & Caietan. ibi , q. 2. in sum. verbo correttio fraternali Suar. disp. 7. de corr. scđt. 3. num. 5. Ioann. Sanch. disp. 6. select. n. 9. Debet tamen pudor , & verecundia alie- ius momenti esse , quem facile cordatus vincere non potest . Neque enim ob leuem pudorem & verecundiam omittendae est correcçio , alias nunquam fieri . Si enim , ut benedicit Egidius de Coninch. 2. 2. disp. 28. de corr. dub. 6. n. 126 . in communibus necessitatibus tenetur prius corripere peccantem , eti credat se id deiderendum , aut aliquas iniurias auditorum : ut aliquod odium non ita sibi nocium excitatur , modò speret ex correctione fratris lucrum : à fortiori obligatus erit , tametsi aliquem pudorem patiatur .

3 Verum si proximus sit in extremis , & mortaliter existitur certum correctione posita in gratia decelsum , scilicet verò in peccato mortitum , plures Doctores existimant te obligatum esse corrigere etiam cum periculo vite propria : ita Bonac. loco allegato . Bannes 2. 2. q. 13. art. 3. dub. 4. Sotus. memb. 2. q. 1. cond. 6. Nauart. sum. c. 24. n. 12. Valen. disp. 3. q. 10. p. 2. pag. 665. §. tercia sententia . Torres 2. 2. q. 33. art. 8. 7. dub. 2. Egidius de Coninch. 2. 2. disp. 28. de corr. dub. 6. n. 126 . colligitur ex Suar. disp. 9. de charit. scđt. 2. n. 3. fin. Probat. quia salus aeterna proximi temporali vita preferenda est , iuxta illud 1. Ioann. 3. & nos debemus pro fratribus animas ponere . Exemplum est de pueris in extremis constituto , quem baptizare teneris cum periculo propria vite , ne in peccato originali decedat , & adiuto in extremis existenti , cuique difficilis sit contrito , teneris sacramentum ministrare .

4 At haec exempla non leuem patiuntur difficultatem . Admitto gratis te teneri baptizare parvulum iam animam agantem , quia non habet aliud medium , quo à peccato liberetur , & vitam consequatur . Contrarium enim defendit Sotus de secreto memb. 2. q. 2. p. 6. conclus. Sua verbo charitas . num. 4. Arealo de corr. fraternali . fol. 17. 4. Ioann. Sanch. disp. 10. select. numero. 10. critica medium . At adiuto , cui eti difficilis sit contrito , eti tamen possibilis , non videtur cum periculo vite obligatus illi sacramenta ministrare , multo minus correctionem , quia solidum graviter , & non extremitate indiger hoc medio correctionis , eaque de causa , Eman. Sua verbo correttio . n. 1. in edit. Romana , dixit cum Victoria , priuatum non teneri cum periculo vite corrigere . Valen. disp. 3. q. 10. p. 2. pag. 653. §. & quidem , affirmat ex malitia peccantem nunquam laborare necessitate extrema . Idem dixit Villalob. 2. 2. sum. tra. 4. difficult. 5. n. 6. circa finem . calum hunc de necessitate extrema ratiō , vel nunquam contingere ; ipse enim solidum agnoscit , quando proximus laboraret ignorantia vincibili alicuius ne- celsatij

peccatum ad salutem, & te de illius notitia rogaret. Lorca item disp. 28. memb. 2. & disp. 45. num. 7. acriter defendit nunquam dari extremam necessitatē correctionis, sive peccator ex malitia, sive ex ignorantia, aut passione peccet, cum semper diuinis auxiliis adiutor posse à peccato surgere, & vitam consequi. Quare si non consequatur ipsa tribundum est, non omittenti corrigete, cū ob periculum vitæ excusat. Excipiendi rāmen sunt ab hac doctrina Prelati superiores, & omnes illi, quibus ex officio cura subditorum incumbit, qui graui necessitate intercedente tenentur vitam corporalem pro salute spirituali subditorum offerre, vt latius loquaciter est de ordine charitatis, & docent Bannes, Sotus, Nauar. & Valen. Torres, & Villalobos, *suprā*.

5. Ratus est difficultas, an obligari corrigere proximum enem percas ab alio, vel à se esse corrigendum, & omisissi aliorum placitis, etpondeo cum Caet. verbo *correctione*, & Valen. 2. 2. disp. 3. quod. 10. part. 26. 9. *quinta circumstantia* pag. 658. Emmanuel Saa *ratio* corrigit. Torres *disputat.* 86. *inib.* 2. §. *deinde*. Villalobos *summa tractat.* 4. *difficultat.* 1. num. 1. Coninch. *disputat.* 28. *dub.* 6. *num. 115.* *de obligatūte esse corrīdere*; si probiliter intelligi alterius ope, vel sua sponte se emendaturum, quia iam intelligi alium tuū correctione non indigere, sicut non teneris corporalem elemolynam præbere pauperi, qui sibi potest necessaria acquirere, vel alij lunt qui ei ministrant.

6. Deinde excularis à correctione statim facienda, si sperant alio tempore fructuositatem proximum esse corripiendum; quia in tali dilatatione negotium. Proximi facis, cūtūlū vilitati videris proprie, ita D. August. lib. 1. de *cuitate Dei*, cap. 9. D. Thom. quod. 3. art. 2. ad 3. Syluest. verbo *correctione*.. fine. Nauar. c. 24. art. 3. Valent. disp. 3. quod. 10. part. 2. §. *sexta circumstantia* pag. 658. Eman. Saa *verbo correctione*. n. 5. in edit. Romana. Torres *disp.* 86. *dub.* 2. §. *deinde*.

7. Que doctrina etiam habet verum, casu quo illo intermedio tempore proximum peccatum committatur, hoc enim dannum abinde videtur compendandum certitudine de maiori profecto, & refractione firma à peccato ita. Sotus q. 2. de *legend. secreto* *caelus*. 6. Adrian. 4. *qu. de corrept.* Torres *suprā*. §. *restat*, & fauet D. Thom. 4. *disp.* 19. q. 2. art. 2. *quesitum* 1. ad 5. & tener expreſſe Villalobos *summa tractat.* 4. *difficultat.* 3. num. 6.

P V N C T U M VII.

Quæ persona teneantur corrīdere, & quæ sint corrīgēndæ.

- 1. Omnes obligati sunt proximum corrīdere.
- 2. Peccator publicus regulariter à correctione deobligatur, aliquando tamen tenetur.
- 3. Peccator oculus obligatus est corrīdere.
- 4. Ob correctionem faciendam extra casum extreme necessitatis non est obligatio peccatoris de proprio peccato penitire, nisi Prelatus sit.
- 5. In extremitate plures DD. affirment.
- 6. Difficilis tamen est doctrina, & contrarium videtur probabilitas.
- 7. Concionatori, & iudex delicta corrīgentes in peccato, mortaliter non peccant.
- 8. Prelati, aliisque superiores speciale habent obligationem, & ex qua virtute hec obligatio oriatur.
- 9. Omnes tam fideles, quam infideles corrīgendi sunt.
- 10. Prelati à subditis corrīgi possunt, humili tamen obsecratione.

1. Ceterum est omnes obligatos esse, cum sit præceptum naturalis, & diuinum omnes addringens, vniuersitatem enim mandauit Deus de proximo suo, *Ecclesiast.* 17. Item omnes obligati sunt Deum, & proximum amare; sed ex amore Dei, & proximis natura malum viciusque impedit quantum fieri possit. Ergo nascitur obligatio proximum corripiendi, quia si pē ad impietatem iniuriam Dei, & malum proximi, correctione est univ. cum medium.

2. Solidum de peccatore est dubium; obligatio sine sit corrīdere dum in peccato existit. Et videtur non esse, quia ipse indigerit, correctione, inquitplū est ad corrigendum, cū ei dici posset, O Hyperion itice prius trahē de oculo tuo, & tunc propicies, ut educas fistulam ex oculo fraris tui; & illud, Medicus cura te ipsam. Hec ratio omnino conuenit peccatorum publicum, vel notum correcte regulariter deobligatum esse à correctione, viptore inepsum, & à quo nullus fructus speratur. Verum vt recte Diuus Thomas in presenti articulo quinto. Torres ibi *disputatione* 88. *dub. secundo*. Valentia *disputatione* tercia, *questione decima* par. tertia; *paragraphe non enim vult*, pagina 667. Si peccator corrīgit delinqüentem noni exprobraendo eius peccatum, neque le iubilō ostendendo, sed potius cognoscendo, & suam indigentiam per humilitatem ostendendo, absque dubio efficaciter potest corrīdere, & in tali casu nemini esse potest dubium obligatum esse præcepto correctionis, vt supradicti Doctores docent.

3. Ex quo à fortiori constat peccatorum occultum obligatio. *Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars I.*

tum cur corrīgere, quia potest ex tali correctione fructus sperari; & ita tradit Syluester, Ricardus, Paludanus, & Sabinus, quos referit, & sequitur Suarez *disputatione* 8. *sectione 4. numero 6. de charitate*, *Soros de secreto membr.* 2. *quesiti* 3. *conclusi* 6. Torres, & Valentia *suprā*.

4. Sed quid si ob peccatum proprium ineptus sis correctioni, tenerisne de illo penitentiam facere, vt sic fructuose possis corrīgere indigentem; & præcipue si probabiliter intelligas mortuum in peccato, nisi correctionem sic adhibeas? Suarez *disputatione* 8. *sectione 4. numero 7.* existimat extra casum extremum te non teneri ob correctionem faciendam de peccato proprio penitentem, consentit Lorca 2. 2. *questione 33. articulo 5. disputatione* 42. *numero 12. fine*. Sotus relect. de *secreto membro* 2. *questione 3. conclusione 6*. Valentia *disputatione* 1. *questione 10. pagina 3*. Bannes *questione 33. articulo 5*. Coninch. *disp.* 28. *dubio 7. nu. 32*. Ratio, quia abique penitentia proximum sufficit corrīgere per humiliatim, secundum & præcipue, quia nullus tenerit diutias quare, etiam si prodigie contumplifet, vt eleemosynam grauerit indigentem faciat.

5. Ab hac doctrina excipiunt supradicti Doctores, Suarez, Sotus, Lorca, & Villalobos, cum communis, 4. *difficultat.* 8. *numero 1*. Prælatum, cui ex officio incumbit correctione, qui aut officium debet depondere, aut se in statu apto correctioni constitue.

5. Dixi, extra casum extremum: nam si proximus constitutus in extremis, correctione indiget, & fructu ob peccatum corripientis impeditatur, affirmat Suarez *suprā*, Torres *artic. 5. dubio 1. disputatione* 88. Bannes *ibi. conclusio* 5. Villalobos *suprā*, *difficultat.* 8. *numero 2.* ut obligatum esse penitire quia charitas obligat misericordi proximo, eiusque fragilitati attemptrari.

6. Fator hanc doctrinam mihi difficultem esse. Nam (vt ipse Suarez concedi) peccator tenetur admittere correctionem à quoenam fiat præcipue in articulo mortis, & ex alia parte corrigens sufficienter quid faciendum sit, proponit temperando humilitate sermonis indignitatem suam. Ergo latifacit præcepto correctionis, sicut facit præcepto Eleemosyna corporalis, illam tribuens, existens in peccato. Item correpius non potest aduersus sic corripientem retorquere argumentum, vt scipium eatur, cum faciliter possit se corripiendum, & emendandum fore, si in simili necessitate effet confititus. Facit igit quantum videtur necessarium, vt corrigere fructuosa sit, si vero fructum non habet, ex malitia corripi, & non ex defectu corrigentis prouident. Et ita mili videtur dicendum ratione præcepti correctionis raro, vel nunquam te, nisi Prælatus sis, esse obligatum penitire; ratione vero scandali obligatio esse potest etum tuu peccato, & malo exemplo facis, vt aliis peccatis inhaeriat; & ita expreſſe docet Valentia *disputatione* 3. *questione 10. pag. 3. paragraphe inde verò asserit*. Sotus *pagina 6. 8. Aegidius de Coninch. secunda secunda disputatione* 28. *dubio scipimo a numero 132*.

7. De concionatore, & de iudice delicta corrīgentibus, plures Doctores affirment peccare mortaliter, si in peccato corrīgunt, quia sunt actiones, quasi faciæ à peccatoribus non exercenda, ita Caetanus 2. 2. *questionibus*, 187. *articul. 1. & 3. pag. 9. 64. articul. 6. & infinitus ibi. Diuus, Thomas, Silvest. verbo correctione, numero 16. loquens de correctione iudiciali.*

Contrarium omnino est dicendum, quia supradictæ actiones nec sunt annexæ ordinibus factis ex institutione Christi; nec sunt ita sacra, quin à peccatore effici possint. Nulla ergo efficax ratio est obligandi concionatores, & iudices gratiam habere, vt peccata publica corrīgant, & ita tenet Sotus *disp.* 8. *sect. 4. num. 6. & loquens de concionatore tom. 3. in 3. pag. disp. 16. sect. 3. in fine Solut. 4. *art. 1. queſt. 5. art. Med. de panis. tractat. 2. q. 6. Torres 2. 2. questione 33. articulo 5. disputatione* 88. *dub. 2. Villalobos tractat. 4. diff. 8. num. 3.**

8. Tandem adhucendum est, et si omnes obligentur corrīdere peccatores; at Prælati, & Superiores respectu subditorum, patres respectu filiorum, maritū respectu vxoris, tutor respectu minoris, dominus respectu mancipij auctiori vineuli tenentur, vt constat ex cap. quatinus cause de reg. iuris. & tradit D. Thom. 2. 2. queſt. 33. art. 3. ad 1. & cum eo Doctores communiter. Aliqui volunt hanc strictrorem obligationem ex misericordia oriri, vt Sotus de *secreto membro* 2. queſt. 1. *concl. 2. Lorca disp.* 42. *num. 4. Alij & res. 4. & Caetan. art. 2. in responsad 4. Coninch. *disp.* 28. *num. 74. ex iustitia quia oritur ex officio*. Officium enim illud ea conditione à communitate datur, vt superior subditorum vitia corrīgat, eorumque salutem procuret. Unum tamen est, in quo omnes debent conuenire, teneri Prælatum, patrem, maritū & dominum omittentem correctionem subditorum, cū deberent apponere, manifestare in confessione hanc circumstanciam officij, seu persona: ita docet Sotus *disp.* 8. *sect. 4. num. 5. Torres 2. 2. disputatione* 87. *dub. 1. Valentia disputatione* 3. *questione 10. part. 3. §. sed hec forse pag. 670. Inclitat Aegidius de Coninch. 2. 2. *disp.* 28. *dub. 5. num. 8. Ioann. Sanchez. *disp.* 6. *seleci. num. 9.* qui hanc obligationem non agnoscit in domino respectu famulorum ob salarium servientium, quia horum actiones non sunt specialiter***

P P domino